

TROLLOVÉ

ANOTACE:

Aktivita nastíní žákům systém práce internetových trollů najatých ruskou vládou k šíření propagandy. Úkolem žáků je – s obdobným zadáním, jako mají ruští trollové – rozpoutat tematickou on-line diskusi. V rámci aktivity se zároveň zamyslí nad tím, zda lze činnost těchto trollů nazývat opravdu trollingem, nebo jde spíše o formu moderní propagandy.

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI A OBSAHOVÉ VZDĚLÁVACÍ OKRUHY:

GV: jazyk a jazyková komunikace, člověk a společnost, informatika a informační a komunikační technologie

OV: jazykové vzdělávání a komunikace, společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ, estetické vzdělávání, vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:

GV: MV

OV: OVDS, IKT

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

GV: k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské

OV: k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí, kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

DOPORUČENÝ VĚK: 15+

CÍLE:

Žáci:

- poznají systém práce internetových trollů najatých ruskou propagandou;
- zkusí napsat příspěvek do on-line diskuse dle zadání, podle kterých pracují placení trollové;
- rozvíjejí svou mediální gramotnost.

DĚLKA: 45 min.

POMŮCKY:

Pro každou trojici:

- **PRACOVNÍ LIST 1**
- **PRACOVNÍ LIST 2**
- psací potřeby

POSTUP:

1. Zeptáme se žáků, zda znají v souvislosti s on-line prostředím výraz „troll“.

Poznámka: Troll je v internetovém slangu anonymní účastník on-line diskusních fór, chatů či blogů, který k citlivým tématům zasílá záměrně provokativní, urážlivé nebo irelevantní příspěvky, jejichž hlavním smyslem je vyprovokovat ostatní uživatele k emotivní odezvě nebo jinak narušit normální, věcnou diskusi. Činnost trolla se nazývá trolling či trollování.

(Zdroj: [\[1 \] \[www.jsns.cz\]\(http://www.jsns.cz\)](http://zpravy.idnes.cz/internetovi-provokateri-balancuji-na-hrane-zesmesnuji-smrt-i-zlociny-1zz-/domaci.aspx?c=A120115_165254_domaci_brm, upraveno)</p></div><div data-bbox=)

2. Rozdělíme žáky do trojic a každé dáme **PRACOVNÍ LIST 1** – článek Svědectví ruského trolla (...). Když si ho přečtou, ptáme se: Co vás v článku překvapilo, co jste se dozvěděli nového? Už jste na podobné diskuse sami narazili? Jak by měl podle vás člověk na takové příspěvky v diskusích reagovat?

Poznámka: Podle expertů na nová média je nejlepší na podobné příspěvky nereagovat. Je-li pro nás téma ale natolik důležité, že se přesto rozhodneme do diskuse vstoupit, můžeme poslat link, který dané tvrzení vyvrátí a poukáže na to, že se jedná o tzv. hoax, „olajkovat“ již existující příspěvky, s nimiž souhlasíme, nebo poslat odkaz na nějaké zcela irelevantní webové stránky – např. s roztomilými zvířátky. Nenávistné příspěvky je dobré nahlásit správci diskuse.

3. Sdělíme žákům, že si budou moci sami vyzkoušet strategii trollů najatých ruskou propagandou.

4. Rozdáme **PRACOVNÍ LIST 2** a vyzveme žáky, aby si ve trojicích rozdělili role Zloduch, Odkaz a Fotka. Společně si přečteme zadání úkolu.

Poznámka: Není nutné použít uvedenou (smyšlenou) zprávu o Facebooku. Výchozí informaci lze vybrat s ohledem na aktuální politicko-společenská témata nebo zájmy či věk žáků. Je možné využít například některou z oblíbených konspiračních teorií nebo zadat úkol poškodit určitou skupinu lidí (např. učitele, lékaře, kadeřníky, novináře). Zároveň si můžete zvolit i jiný typ média, kam budou žáci psát své „trollí“ příspěvky, např. seriózní informační server, zadat jim, aby vytvořili facebookovou skupinu apod. Rozhodnete-li se vycházet z jiné zprávy nebo jakkoli měnit zadání, je potřeba přizpůsobit tomu i pracovní list.

5. Necháme dostatečný čas na splnění úkolu. V průběhu procházíme mezi skupinami a zjišťujeme, jak pracují. Pobízíme žáky, aby se nebáli odvázat – vždyť chrání zájem milionů lidí, pomáhají dobré věci...

REFLEXE:

Když jsou žáci hotoví, prezentují výsledky své práce. Společně diskutujeme, zda jsou dané příspěvky přesvědčivé, a zjišťujeme, jak se žáci při plnění úkolu cítili. Společně se zamyslíme nad otázkou, zda je činnost trollů placených ruskou vládou trollingem, nebo propagandou.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Aktivitu jsem vyzkoušela s žáky 3. ročníku. Pro vyšší efektivitu jsem na začátku hodiny tři žáky záměrně nezapojila do žádné ze skupin a poslala je na chvíli za dveře. Ostatní si vytvořili vlastní facebookové skupiny, kde se celá diskuse odehrávala, práce byla díky tomu pro žáky daleko zábavnější. Pro jejich větší zapojení jsem se stala jednou z přispívajících i já (mohli mi tykat a používat jakékoli argumenty). Zdůraznila jsem, že Zloduch je nastrčený a že spolu v podstatě celá skupina spolupracuje. Zloduch argumentuje více méně emocionálně a jeho verze má být vyvrácena věcnými (ale klidně vymyšlenými) důkazy. Po nějaké době jsem pozvala žáky z chodby do třídy a nechala je pročíst jednotlivé diskuse. Měli říkat, který z názorů jim přijde pravděpodobnější a proč. Aktivita je velmi zábavná. Zvyšuje mediální gramotnost žáků, kteří odhalují moderní prostředky propagandy (nejen ruské). Můžeme zmínit, že podobný princip, kdy jsou vytvářené falešné profily, využívají i firmy pro zvýšení pozitivního hodnocení svých služeb.

Tereza Vodičková, SOŠ BEAN, s. r. o., Praha

SVĚDECTVÍ RUSKÉHO TROLLA: ZA 45 TISÍC RUBLŮ JSEM PRACOVAL PRO MINISTERSTVO LŽÍ

V prostorách moderní čtyřpatrové budovy petrohradského Centra pro internetový výzkum se rodí tisíce falešných účtů, které na diskusních fórech a sociálních sítích umně šíří propagandu kremelského režimu. Promlouvají jimi stovky zaměstnanců institutu, kteří na dvanáctihodinových denních i nočních směnách zajišťují jeho nepřetržitý provoz. Výměnou za nadprůměrný plat se podřizují přísným pravidlům: aktivita na desítkách fór denně, nařízená délka příspěvků, nezbytná klíčová slova. Zákaz projevů v rozporu s oficiální linií. A žádné vycházení nebo smích na pracovišti.

Trollové pracují v trojici s předem danými rolemi. „Jeden ‚zloduch‘, který kvůli autenticitě kritizuje ruskou politiku a úřady, a dva další, co mu oponují – jeden argumentuje obrázkem, druhý odkazem,“ vysvětluje Burkhard. A uvádí příklad.

TYPICKÝ ÚKOL

Téma: V řadách ukrajinské armády bojují jednotky NATO

Klíčová slova: Ukrajina, Rusko, politika, NATO, SVS (soukromá vojenská společnost, pozn. red.)

Úkol: Rozběhnout tematickou debatu na 35 fórech

Uživatel flcbrgrjn (troll z jiného oddělení) napíše, že mezi regulárními ukrajinskými vojáky bojují žoldnéři NATO; přidá video údajně zachycující dva americké žoldnéře v Mariupolu.

Trojice trollů se dle zadání vrhá do práce. Uživatel Yana24 (aka Zloduch) prvotní příspěvek napadne. „O jakých žoldácích NATO tu mluvíš? Tak tam natočili nějaké Američany, no a co? Nevíme, co tam dělali. Rusko jako vždycky obviňuje Ukrajinu z věcí, které samo dělá. O žoldácích už všichni mluvíte dlouho, ale pořád jste je nevytáhli!“

Štafetu přebírá troll Odkaz. „Četla jsi vůbec ten text? Pokud se orientuješ v tématu, měla bys vědět, kolik už bylo předloženo důkazů, že válka na Ukrajině pokračuje, protože Západu a Porošenkovi se nechce do míru. Našli věci patřící západním vojákům, a teď našli i samotné vojáky. Našli snad důkaz, že na Ukrajině jsou ruské jednotky? Nebo samotné ty jednotky? Ne!“ odpovídá Zloduchovi a přidává odkaz na článek o údajné přítomnosti Američanů v Mariupolu.

Dílo završí troll Fotka, který dodá vhodný snímek a spolu s tím obviní Západ z pokrytectví. „Západ má dvojí tvář: v každé diskusi o ukrajinském konfliktu Západ obviní Rusko, přestože sám zásobuje ukrajinskou armádu vojáky SVS, kteří představují NATO. Je to politika dvojích standardů!“

Zdroj: http://www.lidovky.cz/svedectvi-ruskeho-trolla-za-45-tisic-rublu-jsem-pracoval-pro-ministerstvo-lzi-1xa-/zpravy-svet.aspx?c=A150327_141944_ln_zahranici_msl (upraveno a zkráceno)

TROLLOVÉ

Facebook od příštího měsíce zpoplatní své služby. Určitě je vám jasné, co bude tato změna znamenat pro miliony jeho uživatelů a jak porostou zisky jeho majitelům. Přesvědčte o nehoráznosti chystané změny i ostatní. Když se vám to povede, třeba dokážete plánovanou změnu zvrátit. Držte se zadání úkolu! Rozmyslete si strategii. Buďte chytří!

Do práce se zapojte všichni tři. Rozdělte si následující role a pište podle nich:

Zloduch – napadá původní zprávu, vyjadřuje znepokojení, odmítá její obsah

Odkaz – reaguje na příspěvek Zloducha, vyvrací jeho tvrzení, podporuje pravdivost původní zprávy, posílá odkaz na článek, který jeho slova podloží (vymyslete titulek takového článku)

Fotka – posílá fotku potvrzující pravdivost původní zprávy (vymyslete, co by na ní bylo) a zdůrazní neférovost popisované situace (zpoplatnění Facebooku)

Téma: Facebook od příštího měsíce zpoplatní své služby

Klíčová slova: Facebook, svoboda, lidská práva, chaos, nesouhlas

Úkol: Rozběhněte tematickou debatu na Facebooku nebo Twitteru či v diskusi pod článkem informujícím o této změně